

# ÎNCEPUTURI NOI BINECUVÂNTATE

Ianuarie -Februarie

Octavian D.

Baban

**Ghid cartea Geneza  
2019**

# Geneza

Pastor Octavian Baban

## Conținut

<b>ÎNCEPUTURI NOI BINECUVÂNTATE: GENEZA.....</b>	<b>2</b>
<b>PARTEA 1A: PREZENTARE.....</b>	<b>3</b>
AUTORUL ȘI SURSELE SALE .....	3
ÎMPĂRȚIRIEA CĂRȚII GENEZA .....	5
TEME TEOLOGICE PRINCIPALE .....	6
SUBIECTELE LECȚIILOR .....	7
CARTEA GENEZA: LECȚII ȘI TEME .....	7
<b>PARTEA 2A: GHID DE STUDIU .....</b>	<b>9</b>
IANUARIE: ÎNCEPUTURILE OMENIRII ȘI STANDARDELE DIVINE.....	9
3, Gen 1-2, Planul divin: oameni după chipul lui Dumnezeu, 1:26-30.....	9
10, Gen 3-4, Primejdiile începutului: ispita și nevegherea, 3:6, 4:6-7 .....	12
17, Gen 5-6, Începutul mărturiei: ascultarea, 5:29, 6:22 .....	14
24, Gen 7-8, Judecata potopului și începutul restaurării, 8:21-22.....	16
31, Gen 9-10, Reafirmarea planului divin: oameni drepecți și sfinți, 9:5-7.....	19
FEBRUARIE: ÎNCEPUTUL POPORULUI CREDINCIOS ȘI CHEMAREA DIVINĂ .....	22
7, Gen 11-12, Începutul diversității și chemarea divină, 11:8, 12:1.....	22
14, Gen 13-14, Începutul bun: principialitate și credință, 13:8-9, 14:22-23.....	24
21, Gen 15-16-17, Începutul bun și detaliile revelației, 15:2-6, 17:15-20.....	26
28, Gen 18-19, Judecarea imoralității și mărturia contra-culturii, 18:32-33.....	30

# GENEZA

## Partea 1a: Prezentare

Cartea Genezei este prima din cele 5 cărți ale lui Moise (Geneza, Exod, Levitic, Numeri, Deuteronom). Toate cele 5 sunt numite Torah (Lege sau învățătură), la evrei, iar din 160 dH, se numesc și Pentateuch (cinci cărți – în grecește). În evreiește se numește Bereșit după primele cuvinte din Geneza 1 (La început... – Be-reșit). Grecii au numit-o *Geneseos* (generații sau genealogii – după listele de neamuri, *toledot* – evr.), iar latinii au numit-o *Liber Genesis*. Așa că, Geneza înseamnă „genealogii”, dar se referă și la geneză, la începutul lumii.

### Autorul și sursele sale

În mod tradițional, Moise este autorul celor cinci cărți și, desigur, al Genezei. Adevărul este că Geneza este o capodoperă de inteligență lingvistică și narativă (structuri și micro-structuri repetate, teme și cuvinte cheie, jocuri de cuvinte, aluzii și susținerea lor narativă ca mijoace interne de comentariu, etc.). Este de neegalat prin inteligență și artă. Pentru noi, perspectivele și conținutul atât de cuprinzătoare în învățătură teologică și nu numai, în științe și psihologie socială și etică, nu puteau veni decât prin inspirația Duhului Sfânt și printr-un om foarte învățat, așa cum a fost Moise, un evreu educat la curtea Faraonilor Egiptului.

Cele cinci cărți amintite se referă la elemente de istoria îndepărtată, de început, a omenirii, și în special, se referă la începuturile poporului Israel. De asemenea, există o colecție majoră de legi morale, religioase și de ritual preoteșc, o istorie a organizării drumului spre Canaan și a cuceririi acestui teritoriu unde sunt astăzi Israelul, Iordania și Libanul, și o repetare finală a legilor. Ca atare, autorul scrie din mai multe posturi: de istoric, de legiuitor, de profet, de preot, de conducător social și militar. Uneori, limbajul adoptat devine caracteristic acestor domenii, și de aceea, unii comentatori au venit cu teorii complexe despre autorul celor cinci cărți „ale lui Moise”. Unii comentatori și-au imaginat că au fost cinci autori diferiți care au contribuit la scrierea acestor cinci cărți ale lui Moise (J. Wellhausen, 1877). Anume, a existat un autor Yahvistic (Y, pentru că îl numește pe Dumnezeu adesea, Yahveh, aprox. 950 îH), un autor Elohist (E, pentru că îl numește pe

Dumnezeu adesea Elohim, aprox. sec. 850 îH), și unul Deuteronomist (D, aprox. 650 îH), și un autor Preoțesc (P, aprox. 500 îH).

La scrierea Genezei ar fi contribuit trei autori. Autorului Y i s-ar datora aproape jumătate din carte, autorului E i s-ar datora aproape o treime (mai ales la început), iar autorul P ar fi scris aproape o șesime din Geneza. Y și E sunt interesați de intervențiile lui Dumnezeu și de aparițiile sale, P este mai cu seamă interesat de legămintele lui Dumnezeu cu oamenii și de formularea lor.

Discuțiile sunt foarte detaliate lingvistic și istoric, în această privință, și nu pot fi urmărite în detaliu decât în introducerile specializate în studiul Vechiului Testament<sup>1</sup> (ex, G. J. Wenham). Cu toate acestea, pentru cititorii acestui studiu vom face un număr de observații de fond.

Având în vedere stilul literar compozit al scrierilor biblice de arhivă, este posibil ca în unele locuri, unii autori ulteriori să fi intervenit după Moise aducând unele completări (preoți sau profeți: posibil Ezra, posibil Ieremia, posibil Samuiel, care au și propriile lor cărți în Sfânta Scriptură). Totuși, aceste completări sau aranjări de material au fost reduse în dimensiuni și au urmărit clarificarea unor precepte sau detalii, și nu scrierea sau rescrierea materialului, *ab initio* ori *de novo*. Avem de a face cu completări și reformulări, nu cu autori egali cu Moise.

În al doilea rând, Moise însuși a avut mai multe surse. Numele cu care Dumnezeu i s-a făcut cunoscut este Yahweh – Eu sunt Cel ce Sunt (și i l-a spus Dumnezeu în pustie, în Madian, Exod 3:14). Astfel, autorul Yahvist este, foarte probabil, Moise însuși.

Observăm însă că, într-adevăr, unele relatări despre Dumnezeu folosesc numele Elohim, și ele se referă mai ales la primele capitole din Geneza. Elohim este un nume plural, de respect și de regalitate, care pentru creștini înseamnă și o referință subtilă la Ființa Trinitară a lui Dumnezeu. Formele de singular al acestui nume erau foarte folosite în Canaan, și erau foarte vechi: *Eloah*, *El*. Aceste forme erau folosite și pentru Baal El. Din semiticul *Eloah* vine și numele arab al lui

---

<sup>1</sup> Bruce K. Waltke și Cathi J. Fredricks, *Genesis: A Commentary* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2001); Gordon J. Wenham, *Genesis 1-15*, Word Biblical Commentary, vol. 1 (Waco, TX: Word Books, 1987), idem, *Genesis 16-50*, Word Biblical Commentary, vol. 2. (Nashville, TN: Thomas Nelson Publishers, 1994); Andrew Louth and Marco Conti (eds), *Genesis 1-11*, general editor Thomas C. Oden, Ancient Christian Commentary on Scripture. (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2001). Umberto Cassuto, *A Commentary on the Book of Genesis*, Translated from the Hebrew by Israel Abrahams, Publications of the Perry Foundation for Biblical Research in the Hebrew University of Jerusalem (Jerusalem: The Magnes Press, Hebrew University, 1961-64).

Dumnezeu, anume Allah. Este extrem de posibil ca sursa elohimică să fi fost Avraam care a plecat din Ur cu tatăl său, Terah, și s-a stabilit în Haran, la nord de Canaan, ca după aceea, să plece și din Haran și să se stabilească în Canaan. El a folosit foarte probabil numele El, Elohim. Moise a folosit, astfel, și istorisirile provenite pe cale orală de la Avraam, căci este imposibil ca Avraam să nu fi lăsat ca moștenire ce anume știa el despre creație, potop și neamuri, de la Terah, de la strămoșul său Eber, și chiar de la Sem. Conform unor tradiții ebraice talmudice, Melchisedec, rege și preot universal al lui Dumnezeu, este posibil să fi fost chiar Sem, la o vârstă foarte înaintată. De aceea, Melchisedec și Avraam folosesc aceleași formule de închinare salut și vorbesc despre Dumnezeul Prea-înalt (El-Elion), Cel care a creat cerurile și pământul (Gen. 14:18-20, 22).

În al treilea rând, Moise dă semne că a cunoscut bine, probabil din bibliotecile egiptene și madianite, și miturile egiptene despre creație, și pe cel mesopotamiene despre potop (Utnapiștim și Ghilgameș, și codurile de legi ale lui Hammurabi – asemănătoare cu Legea de pe Sinai, dar inferioare etic acesteia). Pentru cei care trăiau în timpul lui Moise și cunoșteau religiile de atunci, Geneza și celelalte cărți ale lui Moise arată o polemică ascuțită cu alte religii despre cine este Dumnezeu și cum a creat lumea, despre crearea și destinul omului.

În concluzie, Moise a scris inspirat de Duhul Sfânt și a folosit experiențele lui proprii, apoi și informațiile de la Avraam, Isaac și Iacov – și Iosif, și desigur, alte informații pe care le-a coroborat subtil în lucrarea sa despre început, Geneza. În felul acesta, se poate susține argumentat că nu avem mai mulți autori, ci unul doar, genial, pe nume Moise, care a folosit mai multe surse și ale cărui lucrări au fost transmise generații de-a rândul și revizuite ulterior, pe alocuri, în limbaj și formulare, de unii din profeții și preoții de seamă ai lui Israel și Iuda.

## Împărțirea cărții Geneza

Geneza se poate împărți în două mari părți generale, 1-11 și 12-50:

- A. **Geneza 1-11.** Începutul lumii și al omenirii. Această parte vorbește despre natura lui Dumnezeu și a lumii, despre esența îndepărtării omenirii de Dumnezeu și soluțiile lui Dumnezeu în această privință (condamnare cu blestem, pedeapsă – la potop, legăminte de restaurare și promisiunea unui Mesia viitor). Ea are un caracter explicativ și polemic față de alte religii străvechi.
  - a. Crearea Universului și a vieții pe pământ, 2:4-4:26
  - b. Descendenții lui Adam, 5:1-6:8

- c. Descendenții lui Noe, 6:9–9:29
- d. Descendenții fiilor lui Noe, 10:1–11:26 (Sem: 11:10–26)

B. **Geneza 12-50.** Începuturile lui Israel (patriarhii și ajungerea în Egipt). Această parte arată fundamentele istoriei lui Israel, intervenția și chemarea lui Dumnezeu. Desigur, se arată prin toate că Dumnezeu are un plan deosebit cu acest popor. În istoria lumii, el este poporul prin care Dumnezeu îl aduce pe Hristos și mântuirea omenirii. Aici observăm trei secțiuni majore, legate prin diverse secțiuni de tranziție:

- a. Secțiunea lui Avraam, 11:27–25:10
- b. Secțiunea lui Isaac, 25:11–28:9
- c. Secțiunea lui Iacob, 28:19–35:29
- d. Secțiunea lui Esau, 36:1–43
- e. Secțiunea lui Iosif, 37:1–50:26

Subiectul general este descris, deci, de cuvintele cheie Început și Descendenți. Geneza spune adevărurile de bază despre începutul lumii, despre natura lui Dumnezeu și destinul oamenilor (creație, progres și decădere, pedeapsă și supraviețuire, speranță și continuitate prin legământ). Există în total 10 liste de descendenți, primele 5 se referă la istoria veche (proto-istoria omenirii) și celelalte 5 se referă la istoria patriarhilor (a lui Israel). Genesis: A Commentary, Copyright © 2001 by Bruce K. Waltke, Zondervan, Grand Rapids, Michigan 49530

- Cartea 1, 1:1-2:3, Crearea Universului și a vieții pe Pământ
- Cartea 2, 2:4-4:6, Descrierea omului și a căderii sale
- Cartea 3, 5:1-6:8, Adam și descendenții săi, până la Noe
- Cartea 4, 6:9-11:32, Noe și descendenții săi (până la Set și la Terah)
- Cartea 5, 12:1-25:10, Viața lui Avraam (până la căsătoria lui Isaac)
- Cartea 6, 25:11-28:9, Viața lui Isaac (până la plecarea lui Iacob)
- Paranteză, 25:11-18, Ismael și descendenții lui (non-Israel)
- Cartea 7, 28:10-35:29, Viața lui Iacob
- Cartea 8, 36:1-43, Viața lui Esau (Esau și descendenții, non-Israel)
- Cartea 9, 37:1-50:26, Viața lui Iosif.

### Teme teologice principale

Între temele principale ale cărții se observă tema începutului și a căderii, tema noului început și a restaurării, tema Seminței (a lui Hristos) și a descendenților, tema Întâiului născut (din nou, Hristos) și a moștenirii, tema descendenței promise și ocrotite de Dumnezeu,

tema Țării moștenite, tema blestemului și a binecuvântării – de la Dumnezeu și de la oameni, tema Conducerii lui Dumnezeu, tema Conducătorului providențial, tema răzvrătirii și a pedepsei, tema Pazei și ocrotirii divine.

Una din temele centrale ale Genezei este tema creării omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Se observă că omul se aseamănă cu Dumnezeu în conducere, în puterea cuvântului (binecuvântare și blestem), în crearea de fii (prin naștere), în eliberarea altora și în îndurare. Se vor vedea și ravagiile răzvrătirii și ale păcatului, prin încăpățănare și destrăbălare. Se vor putea observa, de asemenea, apariția de modele profetice, de paradigme care se repetă: Adam și Noe, Avraam și Iacov, Abel și Iosif, etc. Toate ne arată că există niște corespondențe interesante între generații și între început și continuarea rasei umane. Dumnezeu în toate urmărește planul mântuirii sale și recuperarea oamenilor ca fii ai săi, creați să îi semene Lui și să îl reprezinte în lume.

Lectura prezentă a Genezei invită la o citire consecventă a cărții, într-o atmosferă de rugăciune și încurajare și va privi la toate aceste teme, pe rând, în diverse abordări. Așa cum este însă și tema generală a acestui calendar, Proiecte noi binecuvântate – sau Începuturi noi binecuvântate, studiul se va concentra pe condițiile și importanța unui început bun, binecuvântat de Dumnezeu.

### Subiectele lecțiilor

Primele două luni ale anului, ianuarie – februarie, privesc la reperatele mari ale creației și istoriei de început a omenirii. Ce fel de început dorea Dumnezeu și ce fel de nou început așteaptă El, în cazul erorilor și păcatului? Tendințele omeniești sunt expuse aici, precum și harul sau oportunitățile lui Dumnezeu pentru noi. Cu toate acestea, de câteva ori se vede și pedeapsa Domnului pentru încăpățănarea și păcatul omenesc.

### Cartea Geneza: lecții și teme

#### *Ianuarie: Începuturile omenirii și standardele divine*

3, Gen 1-2, Planul divin: oameni după chipul lui Dumnezeu, 1:26-30

10, Gen 3-4, Primejdiile începutului: ispita și nevegherea, 3:6, 4:6-7

17, Gen 5-6, Începutul mărturiei: ascultarea, 5:29, 6:22

24, Gen 7-8, Judecata potopului și începutul restaurării, 8:21-22

31, Gen 9-10, Reafirmarea planului divin: oameni drepti și sfinți, 9:5-7

**Februarie: Începutul poporului credincios și chemarea divină**

- 7, Gen 11-12, Începutul diversității și chemarea divină, 11:8, 12:1  
 14, Gen 13-14, Începutul bun: principialitate și credință, 13:8-9, 14:22-23  
 21, Gen 15, 16, 17, Începutul bun și detaliile revelației, 15:2-6, 17:15-20  
 28, Gen 18-19, Judecarea imoralității și mărturia contra-culturii, 18:32-33

**Martie: Temelia proiectelor**

- 7, Gen 20-21, Promisiunile Domnului, darul Lui și paza divină, 21:10-13  
 14, Gen 22, Însemnele Legământului: jertfa și credința, 22:8, 15-18  
 21, Gen 23-24, Începutul căsătoriei: pregătirea și călăuzirea, 24:7, 12-14, 67  
 28, Gen 25, Predestinarea biblică: confirmare și responsabilitate, 25:21-23, 32-33, Romani 9:9-14, Evrei 12:16-17

**Aprilie: Principiile familiei (I)**

- 4, Gen 26-27, Principiile familiei: fidelitate și binecuvântare, 27:5-10, 26-29  
 11, Gen 28-29, Principiile familiei: dragoste și onestitate, 29:13-27  
 18, Gen 30-31, Principiile familiei: răspundere și comunicare, 31:2-9, 19-22  
 25, Gen 32-33, Principiile familiei: rugăciune și împăcare, 32:9-12, 33:8-11

**Mai: Principiile familiei (II)**

- 2, Gen 34-36, Principiile familiei: curăție și perseverență, 35:1-20  
 9, Gen 37-38, Principiile familiei: dragoste, respect și credință, 37:21-27, 38:27-30, Matei 1:3-6.  
 16, Gen 39-40, Principiile familiei: infruntarea ispitelor adolescenței, 30:6-21, 40:20-23  
 23, Gen 41-42, Principiile familiei: carieră și credincioșie, 41:14-16, 55-57, 42:18-24  
 30, Gen 43-45, Principiile familiei: unitate și reîmpăcare, 43:26-34, 45:1-15

**Iunie: Începuturi noi și viziunea viitorului**

- 6, Gen 46-47, Începutul lui Israel: călăuzire în vremuri dificile, 46:1-6, 47:27-31  
 13, Gen 48-50, Începutul lui Israel: viziune constantă, 49:22-33, 50:18-26

## Partea 2a: Ghid de studiu

### Ianuarie: Începuturile omenirii și standardele divine

#### 3, Gen 1-2, Planul divin: oameni după chipul lui Dumnezeu, 1:26-30

Creația reprezintă un mare și glorios început, începutul tuturor începuturilor. Relatarea din Geneza începe chiar cu aceste cuvinte: „La început Dumnezeu a creat...” (Gen. 1:1). Toate au un capăt, au un început. Numai Dumnezeu este în afara și dincolo de aceste margini, El este din veșnicii.

Un al doilea început în istorie, extraordinar prin consecințe, și de aceeași mărime cu evenimentul creației, este Întruparea lui Hristos – nașterea Fiului divin, Domnul nostru. De aceea, evangheliile celor doi apostoli ai lui Isus, Ioan și Matei încep prin asemănare evidentă cu Geneza. Apostolul Ioan scrie în mod asemănător cu Geneza 1:1, „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu...” (Ioan 1:1). Apostolul Matei începe cu listă de genealogii ca în listele din Geneza: „Cartea genealogiei lui Isus Hristos (*biblos geneoseōs Iēsou Hristou*), fiul lui David, fiul lui Avraam. 2. Avraam a născut pe Isaac; Isaac a născut pe Iacov; Iacov a născut pe Iuda și frații lui...” (Mat. 1:1-2). Cu ocazia aceluiași început, Creatorul a intrat în creația Sa, a venit întru ale sale, la ai săi – ca să îi mântuiască. De atunci încolo, Sfânta Treime este și deasupra întregii creații, dar și în interiorul ei, prin întrupare.

În Geneza 1 și în Geneza 2-4 avem două relatări despre Creație, prima este generală, și Dumnezeu este numit Elohim, iar a doua este mai focalizată pe istoria omului, iar aici Dumnezeu este numit Yahweh (Iehova). Prima privește la toate cele șapte zile ale creației, cu ziua de odihnă inclusă în ele, iar cea de-a doua se concentrează pe ziua a 6a și pe cele care au venit după ea. Ziua de odihnă nu este menționată, dar ar putea fi undeva între capitolul 2 și capitolul 3, după crearea Evei și porunca despre Pomul cunoștinței binelui și răului, înainte de ispitirea șarpelui (în momentul ispitirii șarpelui, lucrurile nu mai puteau fi numite „bune”, în întregimea lor, ca în ziua de odihnă).

Dacă privim la creație, în sine observăm, că totul începe cu menționarea lui Dumnezeu. El este activ. Orice început bun îl are la bază pe Dumnezeu și acțiunile Lui, și planurile Lui.

Apoi vedem că Duhul lui Dumnezeu ține în control apele, întunericul, întrecul potențial al lucrurilor care vor fi. Și începutul Bisericii este făcut prin venirea Duhului Sfânt. Nu există nici o lucrare fără binecuvântarea, fără revărsarea și fără controlul Duhului Sfânt.

Zilele creației ne comunică fiecare, câte ceva important pentru orice început bun. Începuturile bune se bazează pe Dumnezeu. Se bazează

pe deosebirea între lumină și întuneric (Dumnezeu este cel ce dă lumina și definește lumina și întunericul, binele și răul). El a creat lucrurile în perechi, în diversitate și în ordine. El a creat mai întâi mediul de existență, apoi locuitorii – sau beneficiarii mediului. Așa a făcut pentru soare și lună și stele, pentru păsări și pești, pentru animale – și pentru om, în final. Pentru om El a creat mai întâi Edenul, în întregime ca pe o grădină special amenajată pentru exercitarea atribuțiilor de început ale omului. Ideea de progresie, de echilibru, de diversitate și distincției a funcției și a formelor este esențială creației.

Dumnezeu a creat apoi prin cuvânt, prin puterea cuvântului Său. Cine vrea începuturi bune trebuie să privească la calitatea comunicării, a planificării, a cuvintelor. Constituția unei țări este importantă, declarația de intenție este importantă, actul de constituire a unei firme, jurămintele de la începutul unei căsătorii. Cuvintele noastre sunt importante pentru că în mod similar și cuvintele lui Dumnezeu au fost importante – și sunt, iar cuvintele noastre sunt făcute să se asemene cu cuvintele Lui.

Aici, creația are o însemnătate aparte. Dintre toate ființele, posibil și îngerii, omul este singurul creat să fie după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. De aceea, chemarea lui este foarte înaltă. Să îl reprezinte și să îl exprime pe Dumnezeu în creație. Nu vom putea fi liniștiți și împliniți până nu îl vom reflecta cu credincioșie pe El, în sfințenie, în bunătate, în dragoste, în fermitate pentru bine și împotriva răului, etc.

Dumnezeu îi omului ocazia să participe, prin familie, la crearea vieții, la nașterea de oameni. Aici omul se aseamănă cu Dumnezeu. În alt fel însă, prin existența celor două genuri, feminin și masculin, omul se aseamănă cu multe din vietățile animale. Cu toate acestea, el naște ființe superioare, oameni care se aseamănă cu Dumnezeu, nu alte animale. În același timp, omul este chemat la o viață socială, în comunitatea dragostei, așa cum Sfânta Treime trăiește în comuniunea iubirii. Acest lucru depășește total sfera asemănării cu animalele. Fiind creat în perechi am putea spune, totuși, că omul se aseamănă mai mult cu Dumnezeu, decât cu animalele. În final, Domnul Hristos ne spune că oamenii nu se vor mai căsători, ci după înviere ei vor fi ca îngerii. Atunci va rămâne doar comuniunea dragostei și prieteniei, și a curăției, în numele lui Hristos.

Familia, astfel, este proiectul lui Dumnezeu. Astăzi ea nu mai este o instituție perfectă, ea a fost creată în Eden, dar continuă să existe în afara Edenului. Meritele ei însă sunt incontestabile, ea este soluția lui Dumnezeu împotriva singurătății, în favoarea relației și echilibrului psihic și social, în favoarea continuității vieții, în favoarea educației, care începe în familie, în favoarea mântuirii care vine printr-o familie cu o mamă și un fiu (fecioara Maria și Hristos)...

În final, creația ne atrage atenția că Dumnezeu evaluează totul. De fiecare dată când crează ceva, El spune că „era bun”. Orice început bun va trebui să țină seama de evaluările lui Dumnezeu.

În orice început, dacă dorim să fie unul bun, ar trebui să ținem seama de asemănarea noastră cu Dumnezeu și de modelul lui Dumnezeu arătat în creație. Conform Bibliei, noi nu ne putem găsi liniștea decât în prietenie de Dumnezeu, în asemănare cu El. Prezintă-ți planurile lui Dumnezeu, încredințează-le Lui, fii conștient de suveranitatea Lui. Caută asemănarea cu El: acționezi în mod planificat? Ești bine informat și pozitiv, etic? Ai ordine logică în ceea ce faci? Există consultare în inițiativele tale? Există evaluare și verificare? Există odihnă? Există continuitate? Ce faci tu și cum îi implică sau solicită pe ceilalți? Lucrezi în echipă?

#### **APLICAȚII:**

Crezi că putem învăța principii din creația Domnului și să le aplicăm în lucrările și proiectele noastre? De ce da și de ce nu? Există anumite limite?

Pune pe hârtie planuri și proiecte pentru anul acesta. De care din principiile arătate de Dumnezeu la creație crezi că ai nevoie?

Asigură-te că ai loc în planurile tale pentru creștere progresivă, pentru diversitate și colaborare.

Asigură-te că ai loc în planurile tale pentru odihnă și evaluare.

Cât de important este pentru tine faptul că ai fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca să îl reprezinți și să poată acționa în lume prin tine?

### 10, Gen 3-4, Primejdiile începutului: ispita și nevegherea, 3:6, 4:6-7

Orice plan și proiect are oportunitățile și responsabilitățile sale, are exigențele și primejdiile sale. Primejdiile în Geneza 3-4 vin din neascultarea avertizărilor lui Dumnezeu.

Deși Dumnezeu l-a pus pe om în Eden, unde toate erau perfecte, totuși a dorit să îl confrunte de la început cu etica alegerii. Ce este mai importantă: viața sau cunoașterea binelui și a răului?

Adam și Eva ar fi trebuit să ia din acel pom al vieții, care se afla și el în centrul grădinii, la fel ca pomul cunoașterii binelui și răului. Ei însă au fost atrași de cunoașterea binelui și răului. Cunoașterea este importantă, dar adevărata cunoaștere începe cu ascultarea de Dumnezeu (Solomon o numește „frica de Domnul”), cu valoarea lui Da și Nu. Da, era permis să se bucure de toată grădina, mai puțin să mânânce dintr-un pom anume. Nu, nu trebuia să mânânce din acel pom. Cunoașterea nu începe cu satisfacerea apetitului. Nici Isus în ispitirea din pustie nu a început cu transformarea pietrelor în pâini. Cunoașterea începe cu ascultarea de Dumnezeu, cu hrănirea din cuvintele Lui, în cazul nostru, din Sfânta Scriptură, din Biblie. Testul acesta rămâne valabil și azi. Oare am acționa mai bine dacă am cunoaște mai mult sau dacă am fi mai ascultători de Dumnezeu?

Dacă Adam și Eva ar fi ascultat, eram în altă situație. Dacă ar fi ascultat Cain, Abel era în viață. Dacă Lameh ar fi căutat dreptatea Domnului, și nu pe a lui personală, poate nu ar fi început sistemul justiției abuzive și răzburarea oamenilor față de oameni (după cum nu ar fi început nici familiile cu mai multe soții, nici abuzurile etc.).

Cu ce calitate trebuie să fim echipați atunci când suntem confrunțați cu situații dificile, în care ne trezim că suntem invitați să acționăm împotriva lui Dumnezeu?

Ar trebui să avem o memorie bună a cerințelor lui Dumnezeu. Eva, sub presiunea dorinței și a invitației, adaugă la restricțiile Domnului. Ea spune în 3:3, „Dumnezeu a zis: Să nu mâncați din el și nici să nu vă atingeți de el, ca să nu muriți”. Domnul însă nu spusese „să ne se atingă de el”. Privește la esența poruncilor lui Dumnezeu și ia aminte. Nu cita incorect, mai aspru decât trebuie, nici nu cita trunchiat. Eva arată că deja simțea o repulsie interioară, o frustrare. Crezi că Domnul îți refuză ceva bun în viață și că o face din capriciu?

A doua cerință este să avem încredere în natura prin definiție bună a lui Dumnezeu. Șarpele strecoară ideea în 3:4 că Dumnezeu este răuvoitor față de oameni. Ai fost tentat vreodată să crezi același lucru? Nesiguranța despre natura bună a lui Dumnezeu reprezintă în mod clar o influență demonică. Cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că răsplătește pe cei ce îl caută (Evrei 11:6).

A treia cerință este ne consultăm cu partenerii credincioși. Dacă Eva s-ar fi consultat cu Adam, în mod clar, poate că răul ar fi fost evitat. Mama lui Samson se consultă cu Manoah, tatăl lui Samson, cu privire la dialogul cu îngerul Domnului. Iov și soția lui stau de vorbă despre dezastrul lor, iar Iov arată un bun spirit de conducere, spre lauda Domnului. Lipsa de consultare în decizii de viață conduce la erori majore. Este adevărat că există și primejdia unei consultări defectuoase, a unui sprijin reciproc în facerea răului. Haman se consultă cu soția lui, în cartea Estera, cu privire la uciderea lui Mardoheu, și ea îl aprobă să construiască o spânzurătoare uriașă în curtea lor. Anania și Safira se consultă despre declarația de venit și despre darurile la Biserică, dar iau hotărârea amândoi să spună neadevărul. Este nevoie deci, de o consultare bună, biblică.

Seria reacțiilor Evei rămâne un model celebru al drumului spre greșală: Ea a văzut,... i-a plăcut.... a dorit... și a luat – și a dat și altuia...! (3:6). Cine nu are principii clare în alegerile sale, poate aluneca pe același drum: vedere, plăcere, dorință, acțiune și – influențarea altora!

Se observă apoi că și la Cain, avertizarea Domnului nu a avut nici un efect. Gelozia fie și în lucrurile religioase, naște păcate periculoase: Cain îl ucide pe Abel, pentru că Dumnezeu primise jertfa acestuia, iar pe a lui Cain, nu.

## APLICAȚII

De ce a lăsat Dumnezeu ca șarpele să îi ispitească pe Adam și Eva?

De ce Adam a tăcut și de ce Eva nu i-a cerut părerea? Acest comportament lasă să se înțeleagă atitudini și tendințe mai generale, la bărbați și femei?

Cum a început moartea să fie activă în viața primilor oameni?

Ce legătură are neascultarea lui Adam și a Evei cu faptul că ei au descoperit că sunt goi? Este relația intimă păcătoasă în vreun fel?

Ce legătură este între păcat și dorința de a te ascunde de Dumnezeu?

Se poate spune că Dumnezeu pune bazele științelor juridice și ale scrisului în Geneza 3-4 (porunca pomului, semnul lui Cain, declarația lui Lameh)?

Cum înțelegeți Geneza 3:26? În timpul lui Enos este începutul religiei?

### 17, Gen 5-6, *Începutul mărturiei: ascultarea, 5:29, 6:22*

Ascultarea de Dumnezeu și mărturia bună a celor credincioși sunt esențiale în viața creștinului. Ele arată transformarea vieții tale și îi invită și pe alții la credință. Un început bun al unui proiect, include înțelegerea voiei lui Dumnezeu și ascultarea de Domnul. Noe a strălucit exact prin acest lucru.

Contextul ascultării lui Noe, în capitolul 5-6, este neascultarea contemporanilor săi. Familia decăzuse într-un mod straniu. În loc de o tovărășie iubitoare, însoțită de nașterea și creșterea copiilor, căsătoria a devenit o iubire egoistă de plăceri. Acesta este înțelesul pasajului Geneza 6:2. Alegerile de căsătorie se bazau doar pe senzualitate, fără principii deosebite, fără călăuzirea Domnului. Importanța călăuzirii Domnului se va vedea clar, mai târziu, în viața lui Avraam, Isaac și Iacov. Într-un mod interesant, dar încă ne-explicat, în urma acestor legături s-au născut și giganții, oameni uriași din acele vremuri (este posibil ca oamenii să fi încercat niște experimente genetice).

Atunci când egoismul și răutatea oamenilor vin în valuri, la fel vine și judecata lui Dumnezeu. Mai întâi, oamenii se căsătoresc din motive egoiste, și devin tot mai răi, iar Dumnezeu spune că viața lor se va scurta la 120 de ani, și că Duhul Sfânt nu va mai locui permanent în viața lor, pentru că ei se concentrează doar pe poftele cărnii (6:3; păcatul duce la plecarea Duhului Sfânt din viața noastră; la Rusalii Duhul Sfânt vine din nou în cei credincioși, pentru că păcatele noastre au fost iertate). Ca urmare, durata medie a vieții se reduce, în proiect, doar la 120 de ani. Iată cum descrie Biblia acea generație: erau concentrați doar pe dorințele trupului (carnale), se căsătoreau după poftă și senzualitate, erau independenți în planuri și proiecte de familie, răutatea era hiper-dezvoltată, planurile lor (inimii lor) erau direcționate doar spre rău. În timp ce inima oamenilor îi îndrepta constant spre rău, inima lui Dumnezeu se mârșea tot mai tare. Iată două inimi diferite (6:5-6). Oamenii nu se mai dezvoltau spre asemănarea cu Dumnezeu, ci împotriva ei. Pământul și oamenii erau într-o stare de ruină, stricați (6:11-12).

În mijlocul acestei răutăți, a acestei ruini, puțini oameni au căutat prezența Domnului și ascultarea de El. Străbunicul lui Noe, Enoh, a fost un om cu o mare dragoste de Dumnezeu, și sfânt, iar Dumnezeu i-a dat o dovadă că moartea nu este destinul obligatoriu al omenirii – și l-a luat la sine, în ceruri, fără să moară. Fiul lui Enoh și bunicul lui Noe, Metusala, a fost și el un om credincios – și a avut cea mai lungă viață de pe pământ, 969 de ani. Tatăl lui Noe, Lameh, fiul lui Metusala, s-a rugat o rugăciune specială pentru Noe, la naștere și a zis „Noe ne va

mângâia pentru osteneala și truda mâinilor noastre, care vin din acest pământ pe care l-a blestemat Domnul.” Numele lui Noe înseamnă „odihnă” și „mângâiere”, iar rugăciunea arată speranță de har pentru întreaga omenire, precum și o recunoaștere dureroasă a realității păcatului și blestemului. Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea.

Noe este cel ce primește o misiune și o direcție specială de la Dumnezeu, iar el ascultă chemarea Domnului cu credință. În Geneza 6:8-9, vedem că Noe, în mijlocul generației sale răzvrătite și decăzute, a avut o mărturie deosebită. El era neprihănit, fără pată, și a umblat cu Dumnezeu. Până acum doar despre Enoh s-a mai spus așa ceva. Noe a căpătat milă – sau favoare – sau har de la Dumnezeu și Dumnezeu i-a încredințat o lucrare măreață (6:8). În ce-l privește pe Noe, el a făcut tot ce-i poruncise Dumnezeu (6:22). Acestea condițiile unui început bun, binecuvântat: o mărturie bună, o trăire zilnică în prezența Domnului, o chemare măreață și – har de la Dumnezeu. Pe care credeți că le avem și noi?

#### **APLICAȚII:**

Începutul bun trebuie continuat, uneori, prin adversitate și încercări, în mijlocul necredinței și batjocurilor.

Cum putem da o mărturie bună despre faptul că suntem creștini și avem valori creștine? Cum să facem față nepăsării sau batjocurilor, dacă generația noastră alege să nu se încreadă în Dumnezeu? Ți s-a întâmplat să fi ridiculizat pentru credință? Ce răspuns ai dat?

Proiectul Arca, al lui Noe, a fost un proiect special. Credeți că Biserica este un proiect asemănător? De ce da, de ce nu?

Cum poți evita în viața personală, tendințele răzvrătite ale generației lui Noe (ignorarea prezenței și cerințelor Domnului, supra-senzualitate și dominanța plăcerilor, gânduri orientate spre rău, violență, etc.)?

Cum ai putea urma exemplul lui Noe (credincioșie, neprihănire, sfințenie, muncă și proiect, unitatea familiei, ascultarea de Domnul)?

## 24, Gen 7-8, Judecata potopului și începutul restaurării, 8:21-22

Istorisirea potopului zis „al lui Noe”, din Geneza 7-8, arată multe detalii despre felul în care Dumnezeu a hotărât și administrat această pedeapsă extremă pentru răutatea extremă a oamenilor din acel timp. De asemenea, vedem și în ce fel Dumnezeu a acordat omenirii o nouă șansă.

Aflăm iarăși că Noe era un om neprihănit, ni se dau detalii despre intrarea în corabie, despre închiderea ușii, despre durata ploii, despre retragerea apelor și a uscarea pământului, despre salvarea animalelor și a oamenilor, despre primele jertfe și despre noul legământ între Dumnezeu și oameni.

Noi trăim tot timpul lângă binecuvântarea lui Dumnezeu și toate elementele naturii pot deveni și mijloace de judecată. Apa controlată dată viață, apa dezlănțuită devine potop fatal. Focul controlat aduce confort, bucurie, bucurie, dar căldura necontrolată aduce secetă, pârjor, și focul necontrolat aduce distrugere totală.

Potopul a durat exact 365 de zile (un an solar), prezentate în forma a 354 zile (an lunar) plus 11 zile. A fost un an al pribegiei pe ape, un an de exil în pustiul apelor, un fel Exod, dintr-o lume a păcatului într-o lume nouă, a unei noi oportunități. Descrierea potopului este urmărită cu atenție, după o schemă „în oglindă”:

7 zile anunțate până la potop (7:4)

7 zile așteptate (7:10)

40 zile de ploaie și inundații (7:17a)

150 zile de domnie a apelor (7:24)

150 zile de retragere a apelor (8:3)

40 zile de așteptare pe Ararat (8:6)

7 zile după trimiterea corbului și porumbelului (8:10)

7 zile după trimiterea porumbelului (8:12)

Au fost salvate toate animalele, dar mai multe din cele considerate curate: anume șapte perechi de fiecare, în vreme ce din cele necurate, doar câte o pereche. Salvarea bogăției lor genetice s-a făcut prin asigurarea supraviețuirii fiecărui soi de animale. Animalele de uscat și păsările – mari și mici au fost salvate în corabie, în vreme ce peștii și reptilele marine, evident au supraviețuit în oceane. Se pare că Noe și fii au stat separat, iar soția lui și nurorile au stat separat. La ieșirea din corabie, însă ei au ieșit din nou ca perechi, ca familii separate. Domnul a închis ușa corăbiei ca apa și furtuna să nu intre, și nici Noe și ai lui să nu vadă dezastrul de afară.

Schimbarea sorții începe cu îndurarea Domnului care „își aduce aminte” de Noe. Peste apele potopului, ca la creație, bate un vânt adus de Dumnezeu, în Gen 8:1-5, asemenea Duhului Sfânt din Gen 1:1-2.

Priceperea lui Noe, dar și relația lui bună de cooperare cu animalele s-a văzut în felul în care Noe a fost ajutat de un corb și de un porumbel, o pasăre neagră și o pasăre albă (posibil), o pasăre din categoria improprie mâncatului sau jertfei („necurată”) și o pasăre curată. Corbul zboară departe, dar se hrănește cu cadavre, pe când porumbelul zboară și el departe, dar știe să se întoarcă înapoi. Columbofilii știu bine lucrul acesta. Vestea bună a porumbelului (*hayonah*) care s-a întors cu o ramură de măslin, indică o anume asemănare cu salvarea dată de Dumnezeu prin Noe (*Noah*). Aici Moise face un joc de cuvinte, între Noe și yona (porumbel), care apare și în altă carte din Biblie, între profetul Iona, ca aducător de vești în Ninive, și yonah, porumbelul.

Din animalele curate Noe aduce o jertfă complexă, care este și de ispășire și de mulțumire. Biblia spune că Dumnezeu apreciază această închinare în mod deosebit și promite să nu mai adauge alt potop la blestemul din Geneza 3. Acceptarea jertfei lui Noe ne aduce aminte de acceptarea jertfei lui Abel, deci cu Noe omenirea era pe un drum bun. Noe, noul Adam, știa cum trebuie să fie închinarea adevărată.

În ce privește legământul Domnului, El arată că omul a rămas rău în pornirile sale, dar nu mai spune că este extrem de rău, așa cum a zis mai înainte, în Geneza 6. El spune că nu va mai urma altă catastrofă, ci anotimpurile și ciclurile zi-noapte, precum și activitățile de sezon ale oamenilor (semănat, seceriș, etc.), vor continua neîncetat „câte zile va avea pământul”. Expresia este aceeași cu cea folosită și pentru oameni. Aceasta înseamnă că, totuși, pământul va avea un sfârșit, cândva, că zilele lui sunt numărate.

#### **APLICAȚII:**

De unde au venit apele la potop, 7:11-12? Unde s-au retras ele?

Cât de sus s-au înălțat apele? Cât de înalți erau munții atunci, 7:18-22?

Conform experienței lui Noe, care sunt caracteristicile unui bun început? Ce calități arată Noe în timpul acestei restaurări? De ce trebuie să țină seama închinarea adevărată?

În corabie animalele au urcat în perechi, dar oamenii s-au suit în două grupuri: Noe și fiii săi, soția lui Noe și nurorile ei (7:13, 8:18). Cum

credeți au folosit timpul în corabie? Ne spune ceva despre unitatea familiei și comunicare?

De ce a închis Dumnezeu ușa corăbiei, 7:16?

De ce i-a plăcut lui Dumnezeu jertfa lui Noe, ce importanță are pentru noi, 8:18-22?

### 31, Gen 9-10, Reafirmarea planului divin: oameni drepti și sfinți, 9:5-7

Capitolele 9-10 par o ilustrație a adevărului din Psa. 37:29, „Cei neprihăniți vor stăpâni țara și vor locui în ea pe vecie”. Mântuitorul Isus are și o altă formulă când spune în Matei 5:5 că „acei blânzi vor moșteni pământul”. La a doua venire a lui Isus, pământul nou și cerurile noi, cei credincioși vor primi în dar noul univers din partea lui Dumnezeu.

Astfel, după potop, Domnul re-așează omenirea pe pământ, prin Noe și familia lui, și o binecuvântează într-un mod foarte asemănător cu binecuvântările date în Geneza 1. Mandatul omenirii rămâne același, dar apar câteva modificări, datorită situației noi, de cădere în neascultare. Citiți și comparați binecuvântările din 9:1-3 și 1:28-30. Ce asemănări și ce deosebiri se pot observa? Ce semnificație au ele?

Geneza 1:28-30	Geneza 9:1-3
<p>28. Dumnezeu i-a binecuvântat și Dumnezeu le-a zis: "Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ."</p> <p>29. Și Dumnezeu a zis: "Iată că v-am dat orice iarbă care face sămânță și care este pe fața întregului pământ și orice pom care are în el rod cu sămânță: aceasta să fie hrana voastră."</p> <p>30. Iar tuturor fiarelor pământului, tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților care se mișcă pe pământ, care au în ele o suflare de viață, le-am dat ca hrană toată iarba verde." Și așa a fost.</p>	<p>1. Dumnezeu a binecuvântat pe Noe și pe fiii săi și le-a zis: "Creșteți, înmulțiți-vă și umpleți pământul."</p> <p>2. S-apuce groaza și frica de voi pe orice dobitoc de pe pământ, pe orice pasăre a cerului, pe tot ce se mișcă pe pământ și pe toți peștii mării: vi le-am dat în mâinile voastre!</p> <p>3. Tot ce se mișcă și are viață să vă slujească de hrană: toate acestea vi le dau, ca și iarba verde.</p> <p>4. Numai carne cu viața ei, adică sângele ei, să nu mâncați.</p> <p>5. Căci voi cere înapoi sângele vieților voastre; îl voi cere înapoi de la orice dobitoc; și voi cere înapoi viața omului din mâna omului, din mâna oricărui om, care este fratele lui.</p> <p>6. Dacă varsă cineva sângele omului, și sângele lui să fie vărsat de om; căci Dumnezeu a făcut pe om după chipul Lui.</p>

Este important să remarcăm că, indiferent de început, este esențială binecuvântarea lui Dumnezeu. Fără binecuvântarea Domnului nu este posibil nici un progres, nici un nou început de succes.

Apoi remarcăm că hrana s-a modificat. Acum oamenii au primit drept hrană nu doar plantele, ca la început, dar și animalele (încă nu se face aici vreo restricție de hrană, între animale curate și necurate). O singură restricție apare: să se respecte viața și să nu se mănânce cu sânge, sau câtă vreme sângele mai curge prin corp. Este și o regulă igienică, dar și una de respect etic față de viața creată de Dumnezeu.

A apărut între timp, între ființele de pe pământ, posibilitatea să se distrugă unele pe altele, să se ucidă. De aceea, este posibilă și schimbarea tipului de hrană. Dumnezeu însă nu lasă nepedepsită uciderea de oameni, pentru că ei îl reprezintă pe Dumnezeu și sunt după chipul și asemănarea Lui. De aceea, animalele careucid oameni, vor fi trase la răspundere (Legea de pe Sinai, poruncește sacrificarea lor). Oamenii nu au voie nici ei să ucidă alți oameni. Dumnezeu își păzește investiția din om și trage la răspundere pe oricine nu ascultă de aceste restricții. Cât de mult respectă civilizațiile pământului astăzi acest respect față de ființele vii și, mai cu seamă, față de viața omului?

În al treilea rând, se observă că primejdia pentru viața umană este atât de mare, încât Dumnezeu ia măsuri speciale. El pune o anumită teamă instinctivă în animale față de om. Psihologii și biologii recunosc această tendință în animalele de pe pământ. Fără acest model comportamental ar fi mult mai greu pentru oameni să exercite stăpânire asupra vieții de pe pământ. Desigur, asta ridică o întrebare profundă, cât de mult și de ce atât de mult are de a face păcatul cu moartea și, în special, cu moartea omului?

Reluarea binecuvântărilor divine se încheie cu porunca din 9:7, „Jar voi, creșteți și înmulțiți-vă; răspândiți-vă pe pământ și înmulțiți-vă pe el!” Mandatul, deci, rămâne același. Binecuvântările sunt însă urmate de un Legământ universal. Dumnezeu promite să nu mai adauge blestemului din Geneza 1 o distrugere globală, prin apă și oferă refracția luminii în picăturile de ploaie din nori, ca semn: adică, oferă curcubeul. Rămâne o întrebare: a creat Dumnezeu atunci legile refracției, sau de abia de atunci au existat picături de ploaie în atmosferă, așa încât să fie posibil curcubeul? Oricum, curcubeul a rămas un semn al îndurării divine. Mișcarea minorității homosexuale a adoptat acest semn, curcubeul, ca emblemă a diversității pe care și-o doresc. Totuși, el rămâne un semn al judecății și îndurării divine față de păcatele omenirii (Gen 9:12-18).

Episodul 9:18-29 este foarte important pentru înțelegerea decăderii țării Canaan. Oamenii de aici, urmași ai lui Canaan și ai lui Ham, tatăl lui, au arătat în timp aceeași înclinație spre neseriozitate ca strămoșii

lor. Conform Bibliei, a fost greșit că la o sărbătoare a recoltei Noe nu și-a dat seama de tăria vinului, dar mai greșit a fost că Ham și Canaan s-au distrat cu lucrul acesta și l-au făcut public, în loc să încerce să repare ceva, cu discreție și respect față de părintele lor. Sem și Iafet, în schimb, au dovedit rușine și respect pentru părintele lor în vârstă, care construisese cu credincioșie arca, prin care scăpaseră toți din potop. Ce au făcut ei, acoperindu-l pe Noe, trebuia să facă și Ham și Canaan. Caracterul omului și respectul reciproc, și dragostea în familie, sunt adesea calități mai importante decât ne dăm seama.

Este prima dată în istorie când un om rostește o binecuvântare și un blestem cu efecte peste veacuri (9:25-27). Oamenii se aseamănă aici, iarăși, cu Dumnezeu, pentru că ei pot să binecuvinteze și să judece prin blestem. De aceea, Romani 12:14 ne învață cu intenție clară „Binecuvințați pe cei ce vă prigonesc: binecuvințați și nu blestemați.”

Sensul biblic al capitolului 10 este că toate popoarele lumii (în număr de 70, în lista din Geneza 10) au plecat dintr-un om singură familie, de la Noe și soția sa, și din cei trei fii ai săi, Sem, Ham și Iafet, și soțiile lor, după potop. Numărul 70 apare și în a doua trimitere a ucenicilor în misiune în Luca. Sensul este acolo că și Israel și toate Neamurile au primit evanghelia.

#### **APLICAȚII:**

De ce legământul cu Dumnezeu este important pentru toți oamenii? Ce anume s-a păstrat și azi din legământul lui Noe și ce nu, pentru noi?

De ce caracterul unui om este foarte important, și pentru el și pentru urmașii săi?

De ce creștinul trebuie să binecuvinteze, nu să blesteme?

Cum trebuie înțeles faptul că și înainte și după potop animalele sunt împărțite în curate sau necurate? De ce Domnul permite să se mănânce din toate animalele? De ce acum li se permite oamenilor să mănânce nu doar plante, dar și hrană animală?

În ce fel destinul omenirii a rămas același și în ce fel s-a schimbat după potop?

**Februarie: Începutul poporului credincios și chemarea divină**  
**7, Gen 11-12, Începutul diversității și chemarea divină, 11:8, 12:1**

Până în Geneza 11 avem istoria generală a omenirii, iar capitolul 11 se încheie cu lista descendenților lui Sem. În linia lui apar și Avraam, și tatăl său, Terah, iar cu Avraam începe poporul evreu, unul din proiectele cele mai de seamă ale lui Dumnezeu (11:10-32). Capitolul 12 începe istoria uimitoare a chemării lui Avraam de către Dumnezeu ca să fie strămoșul credincios al poporului Israel, din care va veni profeții și Hristos, la timpul potrivit, precum și apostolii.

În 11:1-9 este descris incidentul semnificativ de la Babel (Babilon). Nimrod, nepotul lui Ham, un rege puternic, construise Babelul, ca semn al puterii oamenilor, și a pus și temeliiile cetății mari Ninive. Tot fiu al lui Ham a fost și Mițraim, care este numele biblic al Egiptului și al egiptenilor. Fiii lui Ham au fost: Cuș, Mițraim, Put și Canaan (10:6-19).

Urmașii lui Sem, Ham și Iafet, conduși de Nimrod, probabil, erau gata să folosească materiale mixte, noi (cărămizi și bitum, ca la arcă) și să construiască un turn uriaș ca să rămână uniți și să scape de un nou potop, dacă va veni. Poate încă nu credeau legământul curcubeului. Dumnezeu le spusese însă de două ori în capitolul 9 (9:1, 7), altceva: să meargă pe tot pământul! Presiunea socială în Babilon era foarte mare. Chiar și urmașii lui Sem erau forțați să participe la construcție. De fapt, nu este ușor să trăiești în ascultare de Dumnezeu, nici azi, când există presiuni enorme, contrare, din partea societății. O viziune bună de viață are nevoie însă de principii corecte.

Încurcarea limbilor i-a împiedicat să se mai înțeleagă, deși psihologia și educația lor era comună. Biblic vorbind, toate limbile au o origine comună, limba lui Noe la potop. Multe limbi au apărut și s-au dezvoltat însă mai târziu, după experiența din Babel. În același timp, și nu întâmplător, doar după încetarea proiectului Babel s-a putut forma și dezvolta poporul Israel.

La Babel, Dumnezeu încurcă limbile, ca oamenii să nu se unească în neascultare, dar în ziua Cincizecimii (rusaliile), El unifică limbile ca să fie vestită evanghelia și oamenii să fie aduși împreună în Biserică, în jurul lui Hristos.

Din genealogia lui Sem – până la Terah și Avraam (Terah a avut trei fii, Avraam, Nahor și Haran), se poate evalua că Sem era în viață atunci când Avraam a fost chemat în Canaan. Sem a trăit în total 602 de ani, iar la moartea lui, Avraam avea 140 de ani. Relatările despre potop au putut fi, deci, asigurate, până aproape Avraam, Isaac și Iacov. Primul care pleacă din Ur în Haran, la nord de Canaan, este Terah, care îl ia pe Avraam și pe Lot, fiul lui Haran, căci Haran murise de tânăr (11:31).

Avraam este chemat la 75 de ani să plece din Haran, și să ajungă în Canaan, să formeze un nou popor. Dumnezeu se implică direct în istoria popoarelor și în istoria mântuirii. Chemarea lui Avraam are elemente de binecuvântare și blestem, foarte asemănătoare cu binecuvântarea oamenilor de la creație și de după potop.

Printre greutățile naturale în calea acestei profeții erau faptul că Avraam și Sara nu aveau copii, că Avraam ca întâi născut și ca unchi a trebuit să aibă grijă și de Lot, nepotul său orfan, și că Avraam era singur și lipsit de influență în Canaan. Oamenii începuseră să fie din ce în ce mai violenți, și Avram se temea că odată, cineva îl va ucide să îi ia soția, pe Sara, și posesiunile. De fapt, aproape că s-a întâmplat lucrul acesta în Egipt, în Geneza 12:10-20, la curtea faraonului (Faraon – însemna Casă sau Curte, ca în limba turcă: Înalta Curte sau Înalta Poartă). Aici apare o interesantă temă biblică. În Egipt, Israelul scapă de foamete și primește daruri – ca aici Avraam, 12:16, dar ajunge și în primejdie de moarte și este alungat și trebuie să plece (12:20). S-a întâmplat și pe timpul lui Iacov și Moise, și chiar și mântuitorul Isus, cu Maria și Iosif, pleacă în Egipt să scape de persecuția lui Irod, și se întorc mai târziu.

Dumnezeu îi promite țara lui Avraam în 12:1 și 12:7. Este remarcabil că Avraam ascultă cu mult curaj, strânge tot ce are și pleacă în această aventură. El face mai multe altare, din loc în loc, sfințind țara cu aducerea aminte a chemării Domnului și cu elemente de închinare, și se îndreaptă hotărât spre răsărit, venind din nord-vestul Canaanului (12:8-9).

#### **APLICAȚII:**

Observă paralelismul între acțiunile și vorbele lui Dumnezeu și ale oamenilor, în Geneza 11:1-9. De ce a fost greșit proiectul Babel?

Ce beneficii și ce primejdii vedeți astăzi din cauza unificării culturale, politice și economice, a lumii? Viața de sfințenie devine mai ușoară? Persecuția devine mai ușoară?

Care este chemarea dată lui Avraam în Geneza 12 și care sunt binecuvântările și profețiile despre el? Mai există chemări personale de la Dumnezeu pentru oameni și astăzi?

Ce decizii bune de viață și închinare a pus Avraam la baza acestei ascultări de porunca Domnului?

#### 14, Gen 13-14, *Începutul bun: principialitate și credință, 13:8-9, 14:22-23*

Proiectul înființării lui Israel, care se poate numi „proiectul unui popor pentru Dumnezeu”, se află în plină desfășurare începând cu Geneza 12. Trei principii importante se văd în viața lui Avraam, în cadrul acestui proiect. Primul ar fi „resursele contează, dar binecuvântarea Domnului le surclasează”. Al doilea principiu este „Cu prevedere și organizare, treci de greua încercare”. Al treilea principiu este „După orice biruință, trebuie să îi mulțumești lui Dumnezeu cu credință”.

Cine ajunge să aibă resurse și oportunități în viață are nevoie de principii să se orienteze în muncă și în folosirea câștigului. Altfel, dorința de câștig permanent și prin orice mijloace poate pune stăpânire cei credincioși, aduce o mărturie nepotrivită și te poate lipsi de binecuvântarea Domnului. Avraam ajunsese bogat, și pe lângă el, și Lot, iar slujitorii lor au început să se certe pentru pășuni și fântâni. Adică, pentru resurse. Când resursele sunt limitate, conflictele apar cu siguranță. Ce alternative sunt? Avraam este generos și îl lasă pe Lot să aleagă zona dorită: câmpia sau muntele. Separarea activităților este un principiu bun, în caz de conflict (13:9). Generozitatea este și ea un semn de caracter puternic și de credință. Nu trebuie să te lupți cu toate puterile pentru ceea ce nu este esențial.

Se putea crede că Avraam a ales prost, dar el a ales bine, de fapt. Mai întâi, prin separare, a scăpat de certuri. Apoi, prin încredere în Dumnezeu și generozitate, a creat premiza unor relații bune. El și-a așezat proiectele pe promisiunile Domnului, care erau foarte clare (vezi și 13:15-17). Prin comparație, Lot a greșit. El nu și-a dat seama că sursa binecuvântării lui este binecuvântarea lui Dumnezeu pentru Avraam. Dacă stătea în planul lui Dumnezeu cu Avraam, ar fi dus-o bine în continuare. A doua greșală, a fost că a ales să se stabilească în zona mănoasă din câmpie și în orașele prospere, dar foarte decăzute, ale Sodomei și Gomorei. Geneza 13:13 afirmă foarte serios că locuitorii acestor cetăți erau „răi și din cale afară de păcătoși împotriva Domnului”. Poate că Psalmul 1:1 ar trebui să ne vină în minte: „Ferice de omul care nu se duce la sfatul celor răi, nu se oprește pe calea celor păcătoși și nu se așează pe scaunul celor batjocoritori!”. Lot nu ar fi putut să recite acest psalm cu convingere. Avraam știa că resursele contează, dar binecuvântarea Domnului le surclasează.

În a doua secțiune, Lot ajunge prizonier, el și ai lui, și toate posesiunile sale sunt jefuite, atunci când o coaliție de conducători locali atacă și învinge Sodoma, Gomora, Adma, Ţeboim și Ţoar (14:1-16). Avraam a aflat despre Lot și a strâns imediat 318 viteji dintre slujitorii săi și împreună cu aliații săi, liderii amoriți locali Mamre,

Aner și Eșcol, au atacat coaliția agresivă și au recuperat totul, pe Lot și pe toți ceilalți din orașele atacate.

Acțiunea lui Avraam arată prevedere militară și o foarte bună organizare (forță de intervenție rapidă, alianțe locale eficiente). El nu și-a uitat ruda, pe fratele Lot, ci l-a ajutat la nevoie. Indiferent de greșelile lor, trebuie să ajutăm pe cei în nevoie, mai ales dacă sunt frați. Domnul i-a dat o mare victorie lui Avraam, dar Avraam aplicase bine și principiul „Cu prevedere și organizare, treci de greua încercare”. Încrederea în Domnul nu trebuie să încurajeze pe nimeni la lipsă de prevedere și organizare. Eeseni 6:13 spune „De aceea, luați toată armura lui Dumnezeu, ca să vă puteți împotrivi în ziua cea rea și să rămâneți în picioare, după ce veți fi biruit totul”.

Al treilea principiu se vede în 14:17-24. Avraam era un om al închinării. A construit un altar și lângă stejarii lui Mamre, după despărțirea de Lot, 13:18. După victoria împotriva regilor din coaliție, el s-a închinat iarăși lui Dumnezeu, la întâlnirea cu Melchisedec, preotul Dumnezeului celui prea înalt. Avraam se închină și îi dă zeciuală, iar Melchisedec îl binecuvintează. Este posibil ca Melchisedec să fi fost Sem însuși, fiul lui Noe. Melchisedec are o preoție unică și îl vestește pe Hristos. El vine înaintea lui Avraam cu pâine și vin, ca un fel de Cină a Domnului profetică. Preoția lui Hristos va fi universală și fără egal, netrasmisibilă, la fel ca cea a lui Melchisedec (110:4, vezi și Evrei 7:10). Avraam și Melchisedec se salută și folosesc cuvinte pline de reverență când vorbesc despre Dumnezeu. În contrast cu ei, regele Sodomei nu se referă deloc la Dumnezeu și nu caută binecuvântarea Lui. Avram însă știa că „După orice biruință, trebuie să îi mulțumești lui Dumnezeu cu credință”.

#### **APLICAȚII:**

Care sunt cele trei principii pe care le aplică Avraam aici? Sunt ele relevante și pentru noi?

Pot avea moralitatea și credința un loc aparte în profesia noastră și în alegerile sau proiectele noastre? Cum?

De ce trebuie recunoscut ajutorul Domnului în succesele obținute?

Ce spune Scriptura despre Melchisedec?

Cum se vede grija lui Avraam pentru o viață de închinare adevărată? De ce credeți că el construia altare în Canaan, precum și în orice loc unde își avea reședința?

## 21, Gen 15-16-17, *Începutul bun și detaliile revelației, 15:2-6, 17:15-20*

În aceste capitole se vede nevoia de repetare a promisiunilor lui Dumnezeu, ca să putem continua cu perseverență în viața de credință. Poate un proiect bun să fie afectat dacă nu înțelegem toate detaliile lui? Experiența lui Avraam arată că putem merge înainte prin credință, iar Domnul clarifică detaliile cuvântului Său și ale voiei sale, în timp.

În Geneza 15 Domnul îl reasigură pe Avraam, în două viziuni, una înainte și alta după jerfa specială, că va moșteni țara Canaan și va avea parte de un moștenitor aparte, de urmași ce vor umple pământul. El face un legământ special cu Avraam.

Observăm și temerile lui Avraam, precum și asigurările Domnului. Avraam întreabă „Doamne, ce-mi vei da?” și „prin ce voi cunoaște?” (15:2, 8). Domnul îl asigură de pază, de moștenire și de răsplătire. Cuvintele lui încep cu porunca „nu te teme”, ca în mesajele din evanghelii. Expresia „nu te teme”, este un fel de salut evreiesc, dar aici are semnificații mai generale, de asigurare din partea Domnului. Domnul este răsplata lui Avraam (iar regele David își va aminti de lucrul acesta în psalmii săi). Cea mai mare moștenire este relația cu Domnul, prietenia cu El.

Aici apare unul din versetele cele mai celebre: „Avram a crezut pe Domnul, și Domnul i-a socotit lucrul acesta ca neprihănire” (15:6).

Avraam are nevoie de asigurări suplimentare și de o perspectivă de ansamblu, iar Dumnezeu i le dă în timpul unei jertfe speciale și în cadrul legământului. Este prima dată când se dau granițele generale ale moștenirii lui Avraam, într-un legământ (15:18-21). De asemenea, se vede că Domnul știe și conduce toată istoria. Domnul îi comunică istoria lui Israel, cu robia din Egipt, și reîntoarcerea în Canaan, pentru următorii 400-500 de ani.

Geneza 16 este o paranteză despre nesiguranța lui Avraam și despre capacitatea lui Dumnezeu de a menține controlul în orice situație. După viziunea și legământul moștenirii, Avraam ar fi trebuit să aștepte cu credință nașterea unui fiu. Totuși, în temerile lui, care continuă, el acceptă sugestia Sarei că fiul acesta ar putea veni din altă parte, prin adopție, nu prin naștere din Sara. De fapt, Sara îi propune o adopție legală folosită des în timpul acela: stăpânul putea avea un copil cu roaba soției sale, iar copilul era adoptat, chiar de la naștere, de soția sa legitimă, care îl așeza pe genunchii ei, ca și cum l-ar fi născut. Era un fel de metodă de mamă surrogat.

Avraam acceptă ideea și adoptă copilul lui Agar, dar Ismael nu este copilul promis de Dumnezeu și viața lui Avraam se complică mult. Concurența apare între Sarah și Agar, iar Agar este alungată. Domnul o sprijinește pe Agar în fuga ei și îi binecuvintează copilul, dar nu cu

binecuvântările date lui Avraam, ci cu binecuvântări celebre care descriu bine destinul popoarelor arabe în lume, căci arabii se trag din Ismael. Ei nu sunt nici mai buni, nici mai răi decât restul oamenilor, dar au stilul lor specific. Iar Domnul îi menține „în fața fraților lor”, și astăzi. Putea fi evitată această paranteză a temerii, în viața lui Avraam? Trecuseră 10 ani de stat în Canaan, Avraam avea 86 de ani, și nu vedea nici un fiu. Uneori, așteptarea ne dezorientează. Totuși, Domnul va învinge cu succes celor greutăți: Sara nu putea avea copii și devenea tot mai în vârstă, ca și Avraam, dincolo de limitele biologice ale fertilității. Totuși, Domnului îi place să acționeze la limită, atunci când omeneste nimic nu mai este posibil, ca să se știe că El însuși a intervenit acolo.

În sfârșit, capitolul 17, reia viziunile și promisiunile Domnului, pe când Avraam avea 99 de ani. Deja Avraam locuia deja de 24 de ani în Canaan și începea să creadă că Ismael, la 13 ani, era moștenitorul promis. Domnul i s-a arătat fizic (17:1, 22) și a înnoit legământul cu Avraam, spunându-i că din el și Sara se va naște Isaac, după un an de zile. A detaliat că vor ieși multe neamuri din Avraam (include și pe Isaac și pe Ismael, 17:4, 6, 20), i-a cerut să fie neprihănit și să trăiască credincios înaintea Domnului (17:1) și a dat tăierea împrejur ca semn al legământului acesta (17:10-14). Tăierea împrejur nu este doar pentru Israel, ci și pentru Ismael, și nu reflectă doar Legea de pe Sinai, ci pornește de aici, de la legământul cu Avraam. Totuși și creștinii vor fi incluși în legământul credinței lui Avraam și în legământul despre Isaac, copilul promisiunii (17:21), deci al credinței, iar Agar va deveni un simbol al Legii și al robiei (Galateni 3:6-4:31; Romani 4:1-25, 9:6-13). Creștinii însă nu au nevoie de semnul tăierii împrejur, ca semn al legământului sau al mântuirii (Gal. 5:6, 6:15; 1Cor. 7:19).

#### **APLICAȚII:**

Ce credeți, s-a schimbat ceva cu privire la modul în care avem acces la mântuire, prin credință, de atunci și până acum (15:6)?

Experimentăm și noi temeri și dezorientări ca ale lui Avraam (15:2, 8)? De ce? Ce este de făcut în aceste situații?

A atins vreodată Israel granițele menționate în 15:18-21? Ce înseamnă lucrul acesta?

Ni se aplică și nouă cerința de a fi neprihăniți și de a trăi credincioși înaintea Domnului (17:1)? Cum și de ce?

### **28, Gen 18-19, Judecarea imoralității și mărturia contra-culturii, 18:32-33**

Geneza 18-19 prezintă confirmarea finală a nașterii lui Isaac, pe cand Avraam avea 99 de ani, și judecata Sodomei și Gomorei. Domnul vestește ultima oară nașterea lui Isaac, cu un an înainte de eveniment – și confruntă necredința Sarei, căreia nu-i venea să creadă că este posibil și începuse să râdă (de fapt, și Avraam a râs în 17:17, iar Dumnezeu i-a zis atunci, și ca mustrare, dar și ca poruncă, în 17:19 „vei pune fiului tău numele Isaac (adică, râs)”).

În cadrul aceleiași vizite, în care Dumnezeu a luat chip uman în forma a trei călători, Domnul îl anunță pe Avraam că va distruge Sodoma și Gomora. Acceptă mijlocirea lui Avraam, într-o discuție minunată, dar, din păcate în aceste cetăți nu au fost nici 10 oameni credincioși, ca să fie iertate de distrugere (18:32-33).

În capitolul 19, Dumnezeu îl salvează pe Lot, prin doi îngeri și distruge cetățile păcătoase. Lot este salvat, dar familia lui se destramă. Cele două capitole arată cum Dumnezeu îi binecuvintează familia lui Avraam care a rămas credincios, și o scapă și pe cea a lui Lot – dar cu pierderi, din cauza necredincioșiei care începuse să îi afecteze și pe ei, în vreme ce locuiau în Sodoma. Și din Avraam și din Lot vor ieși popoare numeroase, dar din Avraam vor ieși mulți oameni credincioși, Israelul și Biserica, iar din Lot, două popoare cu probleme, moabiții și amoniții.

În consecință, rămânem cu aceste două mari discuții: judecarea imoralității și eficiența unei mărturii bune contra culturii păgâne. Domnul judecă imoralitatea Sodomei și Gomorei, și binecuvintează mărturia lui Avraam. Lot este numit în 2Petru 2:7-8 „neprihănitul Lot,... cel foarte întristat de viața destrăbălată a acestor stricați”, dar mărturia lui nu a fost puternică. A întârziat la ieșire din Sodoma și l-au forțat îngerii să plece, soția lui a privit înapoi la flăcările distrugătoare și a murit, fetele lui au avut idei stranii despre cum trebuie să supraviețuiască rasa umană după cataclismul focului. Au folosit vinul ca pe un mijloc al păcatului, dovedind că educația primită în Sodoma era plină de influențe rele.

În aceste două capitole vedem și trei proiecte (sau începuturi noi) cu trei destine diferite. Pe deoparte, se vede continuarea proiectului lui Dumnezeu de construire a unui popor deosebit, al Său, și de venire a lui Mesia – Hristos, pentru care l-a chemat pe Avraam să vină în Canaan și i-a vestit acum nașterea unui fiu, a lui Isaac. Acest proiect merge cu putere înainte, chiar dacă Sara și Avraam nu știu ce să mai creadă și obosesc din cauza așteptării îndelungi. Dumnezeu îl vizitează pe Avraam, îl asigură de binecuvântarea sa și nașterea lui Isaac, și acceptă o discuție foarte frumoasă cu Avraam, despre o posibilă

iertarea Sodomei și a Gomorei. Această discuție ne aduce aminte de intervenția lui Moise din Exod 32:11-13.

Al doilea proiect este proiectul lui Lot, care a plecat cu Avraam, s-a despărțit de acesta și alesese să locuiască acum în Sodoma și Gomora, pentru că acolo era abundență de resurse, hrană, de civilizație. Nu întotdeauna abundența este o casă bună pentru credință. Agur se roagă în Proverbe 30:8-9, „nu-mi da nici sărăcie, nici bogăție, dă-mi pâinea care-mi trebuie. Ca nu cumva, în belșug, să mă lepăd de Tine și să zic: "Cine este Domnul?" Sau ca nu cumva, în sărăcie, să fur și să iau în deșert Numele Dumnezeului meu.” Dar care este costul unei mărturii bune? Este posibil un compromis? Cât de departe poate merge? Cum vedem binecuvântarea lui Dumnezeu prin comparație cu favorurile bunăstării?

Al treilea proiect era chiar proiectul de civilizație a acestor două cetăți: el se va încheia sub pedeapsa lui Dumnezeu. Acești canaaniti au arătat că, deși trăiau ca într-un fel de nou Eden, o grădină a lui Dumnezeu, ei au stricat-o prin imoralitate, poftă și nedreptate. Au vrut să își bată joc de îngeri, iar pe Lot l-au respins violent, deși era concetățeanul lor de multă vreme, și deși Avraam îi salvase pe toți de la jaf și prizonierat, câțiva ani mai înainte. Viața de păcat este agresivă, intolerantă, disprețuitoare, nerecunoscătoare, și cu oamenii și cu Dumnezeu. Dumnezeu a distrus această păcătoșenie extremă prin foc – nu a mai adus potopul. Deci, și-a ținut legământul. Dar focul s-a dovedit extrem de puternic și nimicitor, deși a fost aplicat local. Chiar și soția lui Lot a fost afectată, numai când s-a uitat.

#### **APLICAȚII:**

Cum pot fi afectate proiectele noastre de civilizația lipsită de credință din jurul nostru?

Cum a fost mărturia lui Avraam și cum a fost mărturia lui Lot? Ce puncte tari și slabe au avut ele?

Cum trebuie să ne încredințăm proiectele în grija Domnului și să cerem binecuvântarea lui? Cum trebuie planurile noastre, munca, afacerile să indice valorile Dumnezeu?

Ce valori de credință și etică se văd în munca ta, în afacerile tale, în proiectele tale?

